

PAINUKAA KARTANOLLE!

Ideakonseptista teemaehdotukseksi

19.11.2022, ELINA STOOR, METROPOLIA MUOTOILIJA YAMK OPISKELIJA

Jäin pohtimaan työmme ideoiden tärkeysjärjestystä, ja tulin tulokseen, että kioski/kahvila toimii paikan sydämenä. **Tässä on kuitenkin haasteensa:**

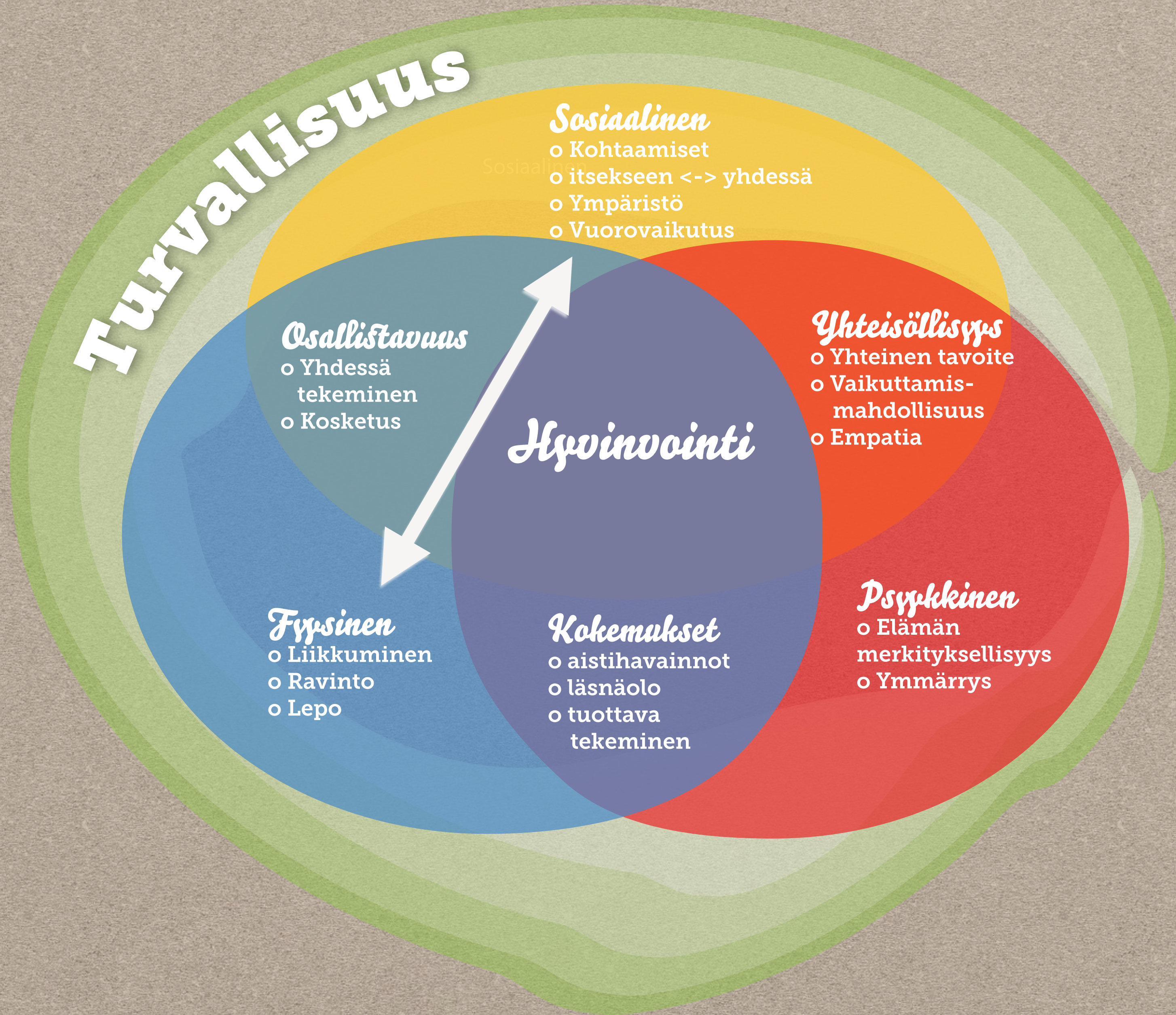
- Käyttäjien testauksessa nousi huoli asettuisivatko kohdryhmät nauttimaan kahvilan eteen vain omia termoskahveja.

- Tilaaja taas pohti voisiko puistossa olla monitoimiopas, joka huolehtisi kahvilasta, laitteiden opastuksesta sekä osaltaan kunnossapidosta.

Hoksaavia moniosaajia ei kuitenkaan kasva puissa. Mieleeni nousi Pirjo, joka olisi omiaan tehtävään, mutta yhteen henkilöön nojaava kokonaisuus on haavoittuvainen.

- Puistokahvila jää helposti vain kesäkäyttöön.

Hyvinvointipuiston työpajassa käsitelty teema

Tornion työpaja oli koottu maailman terveysjärjestö WHO:n määritelmän mukaan, jossa terveys on täydellisen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tila.

Tämä kuvataan usein graafina, jossa kolme palloa risteää toisensa. Itseäni vaivasi mitä leikkauspisteet sisältää, niinpä ehdotin työpajassa omaa teoriaani. Tätä testatessa tultiin yksimielisyyteen mistä asioista hyvinvointipuisto tulee koostua.

Graafia ja kioskia tarkastellessani huomasin, että itse kioski käsittää vain sosiaalisen ja fyysisen tilan.

Työpajassa nousi muisti-
sairaiden tarve havaita
tuttuja asioita mennei-
syydestä.

Tuttujen esineiden merki-
tystä korostettiin vielä
käyttäjäryhmän
testauksessa.

Tästä johdattelin itseni pohtimaan
ikäihmisten asumista. Torniossa
siirrytään asumaan keskustan
kerrostaloihin kun asuminen alkaa
käydä raskaaksi omakotitaloissa. Uudet
asunnot ovat usein aika klinisiä, samoin
myös asumisyksiköissä, ja siitäpä syntyi
ajatus...

PIRTTI

Peräpohjalainen talo on historiallisesti tyypillinen asumis-
muoto. Kaikki toiminnot tapahtuvat pirtissä, jonka sydän on
takka-leivinuuni. Kun ikää tulee, jaksaminen laskee, mutta
halu tehdä tuttuja asioita ei poistu koskaan. Vanha ympäristö
on samalla sekä rentouttava että innostava.

Vuonna 2015 TornioHaparandaan
virtasi tuhansia pakolaisia. Ero
maiden välillä oli merkittävä:
Ruotsissa oli jo kokemusta
integroinnista yhteiskuntaa, kun
taas Suomessa heidät eristettiin
omiin asumisyksiköihin. Rennoin
tutustumistapa oli tehdä yhdessä
ruokaa.

Toimintojen lisäksi pirtti on joutilaisuuden kehto. Täällä on tapana pötkähtää sivustavedettäville ja kuunnella kaappikellon tikitystä.

Pannukahvi on ainoa oikea kahvi, ja sitä keitetään joka välissä.

Kesällä kaffet ryystetään **kartanolla**.

KARTANOLLA

Kartano voi olla autenttinen perinnepiha, jossa ei tarvitse olla nykYTEKNIikkaa. Ideakonseptityössä kerätyt ideat ja toiminnot saadaan sovitettua kartanolle. Kulkuväylille saadaan vaihtelua monimuotoisella perinnekasvillisuudella.

- Tasapainoa vaativa rata
- Kevyttä tasapainoa vaativa rata
- Tasainen rata
- Kahvila/ kioskki
- Työkalu varasto
- Inva-WC:t
- Sisäänkäynti
- Kulku kunnossapito
- Parkkipaikat lähellä
- Opasteet

EXPLORE TRENDS

CUSTOMER / USER TRENDS

Osallistavuus ja yhteisöllinen tekeminen
Pohjois-Suomessa yhteisöllisyys rajoittuu perheeseen ja ystäviin, sekä osaltaan naapureihin.

Etelä-Suomesta on noussut pikku hiljaa pohjoiseen yhteisöllinen tekeminen tuntemattomien ihmisten kanssa. Täälläkin on kokeiltu kaupunkiviljelyä.

MARKET TRENDS

Erilaisia ympäristöjä rakennetaan ja kehitetään eri kohderyhmille
- muistisairaille ja ikäihmisille huomioiden liikuntarajoitteet
- kehitysvammaisille huomioiden liikuntarajoitteet.s

Laki säätelee saavutettavuutta ja esteettömyyttä

Aistit on otettu huomioon ympäristösuunnittelussa

Korona on muuttanut maailmaa
Ihmiset eivät liiku enää niin paljoa, matkustaminen on vähentynyt ja sitoutuminen tapahtumiin on löysemää. Kotiolot ovat isommassa roolissa.

Ihmisiä ei tulisi lokeroida iän, sukupuolen tai ammatin mukaan, vaan jokaisen potentiaalista hyöty tulisi saada esille.

Vanhat passivoivat tavat halutaan syrjäyttää, ja osallisuus halutaan saada vakiinnutettua.

ORGANIZATIONAL TRENDS

TECHNOLOGY TRENDS

Digitalisaatiota tulee kehittää koko ajan helpommaksi ja käyttäjäystävällisemmäksi.

Haittojen määrä nousee, joka luo enemmän epäluuloisuutta

Turvallisuutta myydään alati enemmän.

Painukaa kartanolle!

TOISILTA OPPIMINEN

KOKEILUT

LÄHIPALVELUT

KOTIKESKEISYYS

SOCIETAL / CULTURAL TRENDS

YMPÄRISTÖTRENDIT

Venäjän sota on muuttanut asenteita
Sähkön hinta on noussut merkittävästi, joka pakottaa ihmiset vähentämään energiankulutusta. Polttoaineen hinta on katossa, joten liikkumistakin on pitänyt pohtia. Ihmisten ilmastotietous on noussut. Komponenttien toimitusvaikeudet laittaneet pohtimaan kestäväää kulutusta myös yksilötasolla

MEKAANISET RATKAISUT

OPPIA SUURTEN IKÄLUOKKIEEN SÄÄSTELIÄISYYDESTÄ?

YMPÄRISTÖTIETOISUUS

Ikäihmisten osuus nousee Koko ajan nouseva eläkeläisten määrä pakottaa tarkastelemaan yhteiskunnan palveluita toisella tavalla.

Kaikkea ei tarvitse eikä pysty digitalisoida.

Kiertotalous
Hankemaailmassa kiertotalous on sana, joka tulee mainita, mikäli haluaa rahoitusta

Ilmasto ja erityisryhmien huomioiminen tärkeää.

VÄESTÖN TRENDIT

JULKINEN RAHOITUS

Käytin Context Mapia heijastellessani trendejä hyvinvointipuiston näkökulmasta.

Itselleni nousi ajatus, että usein unohdamme, että meillä kaikilla on mahdollisuus oppia toisiltamme, jos vain osaamme kuunnella.

Toisilta oppiminen jäi kummittelemaan mieleeni.

TOIMINTA-AJATUS

- Alhaalta ylöspäin, jolloin syntyy yhteisöllisyyttä. Käyttäjät haluavat huolehtia yhteisestä paikasta, jolloin ei tarvita toimintaa ylhäältä alaspäin ohjaavia työntekijöitä.
- Yhteisessä paikassa ei rakenneta "muureja".
- Paikka, jossa opitaan toisilta.
- Pirtti ja Piha ovat aitoja alkuperäisiä, esim. WC voi olla Inva-huussi.

TALVI PIRTISSÄ

- Leivontaa
- Ruoanlaittoa
- Kahvinkeittoa
- Makkaranpaistoa
- Lepäilyä
- Esityksiä

KESÄ KARTANOLLA

- Kahvittelua
- Makkaranpaistoa
- Reippailua
- Esityksiä
- Harrastuksia

YHDISTYKSET

- Pitävät paikat kunnossa
- Järjestävät kouluille teemapäiviä kuten historia

YHDISTYKSET

- Avustavat kartanolla
- Järjestävät kouluille teemapäiviä kuten maantiede/biologia

KAUPUNKI ● Kaupungin rooli mahdollistajana:

Arvolupaus-canvas

Toimija

Ratkaisu

ODOTUKSET

Paikassa on aistivirikkeitä, jolloin siellä on yllätyksellisyttä. Siellä on myös tarpeeksi paikkoja lepäilyyn.

TARVE

Paikka, joka on turvallinen ja innostava. Se täyttää eri kohderyhmien erityistarpeet ja mahdollistaa kohtaamiset. Siellä voi liikkua helposti ja mukavasti.

KIPUPISTEET

Omaishoitajat ovat lukittu 4 seinän sisälle omaisen kanssa. Kulkuväylät eivät ole esteettömiä.

ARVONTUOJAT

Pirtti ja Kartano on aikamatka menneisyyteen. Siellä voi tehdä vanhoja (tuttuja) asioita, tai vain pötkötellä. Oman murteen käyttö lähentää.

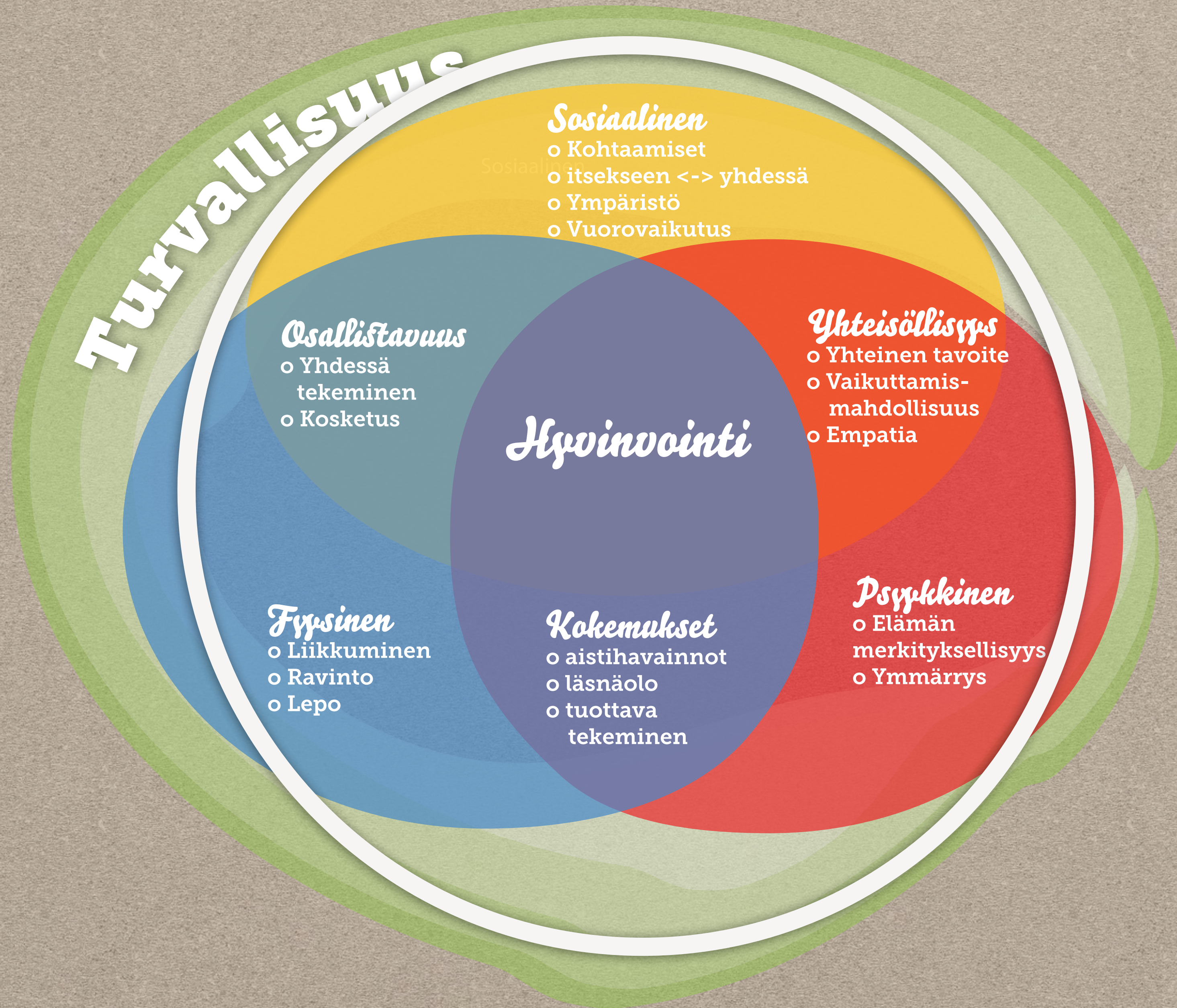
RATKAISU

Pirtti on suunniteltu yhteisölliseksi, jossa ihmiset voivat kohdata toisensa luonnollisesti yhteisen tekemisen kautta. Toisilta oppiminen lisää merkityksellisyyden tunnetta.

KIVUN LIEVITTÄJÄT

Kartanon suunnittelun keskiössä on esteettömyys ja turvallisuus. Aita turvaa ja antaa tilaa myös hoitajille olla vähemmän valppaana.

Kiteytetty arvolupaus

YHTEENVETO

- Yhteinen hyödyllinen tekeminen antaa syyn osallistua mukaan ja huolehtia yhteisestä tilasta
- Toisilta oppiminen lisää merkityksellisyyttä
- Peräpohjalaiset piirteet juurruttavat Pirtin ja Kartanon Tornionjokilaaksoon
- Puiston suunnittelussa huomioidaan kohderyhmien tarpeet - puistolla voi kuitenkin olla vetovoimainen imago
- Kartanon myötä paikan sydän Pirtti käsittää nyt kaikki WHO:n määritelmän osa-alueet.

Maailman terveysjärjestön WHO:n määritelmän mukaan terveys on täydellisen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tila.

PIRTIN JA KARTANON TESTAUS

Teatteri-ilmaisun ohjaaja, joka on työskennellyt mm. kehitysvammaisten kanssa

- Tunnelmavalojen muutokset jänniä. Niityllä voi olla hämäräkytkin, metsässä liiketunnistin.
- Kaikkien puisto idea huippu. Tämä on versio 2.8 välimeren maiden puistoista, joissa on perheille puu-uuneja käyttöön.
- Kasteluveden voisi pumpata Tornionjoesta.
- Kuuloaistin elementit ehdottomasti mukaan!

Matkailun asiantuntija

- Jos puisto halutaan matkailullisesti merkittäväksi määrittelee henkilöstöresurssit miten se saadaan pelittämään. Työntekijän pitää järkätä mahdolliset vierailut.
- Hyvää: sukupolvien välinen kuilua on mahdollista täyttää. Voi kokea mitä kaikkea pirteissä tehtiin: käsityöt, kalastusvälineiden tekoa (mm. lippoaminen), rieskan leipomista

2 senioria, senioripuistoidean äiti ja eläkeläisaktiivi

- Erilaiset luontoalueet toimii hyvin.
- Pirtissä tulee esille vanhat esineet.
- Lisäarvo kaupungille, että turistitkin voivat löytää puiston (esim. neuvostot ja jaostot). Lisää kaupungin vetovoimaisuutta.
- Minkä kokoinen alue on? Mahtuuko toiminnot tähän?
- Pirtti on parempi kuin kioski: Pirtti on yhteinen olohuone. Meidän ikäisillä ihmisillä on kunnia-asia huolehtia jälkensä.
- Pirtti kehittyy aikaa myöten, pikku hiljaa tekemisen kautta.

KUVIEN LÄHTEET

Oma kuva-albumi

Omat luonnokset

Ilmainen kuvapankki: www.pixabay.com

Pinterest-taulu: <https://www.pinterest.com/stooriteller/hyvinvointipuisto/>